

Industrial relations in Italy in the twenty-first century / Valeria Pulignano, Domenico Carrieri, Lucio Baccaro // Empl. Relat. - 2018, nr 4, s. 654-673, rys. bibliogr.

Zbiorowe stosunki pracy we Włoszech w 21 wieku.

Autorzy pracy analizują cechy charakterystyczne ewolucji zbiorowych stosunków pracy we Włoszech w okresie przechodzenia od powojennego „Fordyzmu” do hegemonii neoliberalizmu w gospodarce, aż do obecnego kryzysu, ze szczególnym uwzględnieniem najważniejszych osiągnięć takich jak trójstronność w zakresie negocjacji zbiorowych. Rezultaty analiz wskazują, że zbiorowe stosunki pracy we Włoszech w dwudziestym pierwszym wieku charakteryzują się wewnętrznymi sprzecznościami, co niewątpliwie wynika z historii ich rozwoju. Można je, zdaniem autorów studium, określić, jako kolektywną autonomię z równowagą sił po obu stronach rokowań – związków zawodowych i pracodawców. Z drugiej jednak strony, trudno nie zauważyć braku wystarczających rozwiązań prawnych i podstaw instytucjonalnych w zakresie ich działania oraz małego zaangażowania w model partycypacji i współpracy trzeciego z aktorów – państwa. Ze względu na stały brak stabilności sytuacji społeczno-politycznej we Włoszech, zarówno organizacje związkowe jak i pracodawcy, napotykają na rosnące trudności w wyrażaniu swojego stanowiska i budowaniu trwałych instytucji, które mogłyby wzmocnić wzajemną współpracę. W rezultacie, jak wynika w analiz, następuje wyraźne odejście od klasycznego paradygmatu wymiany politycznej w tym kraju. Wzorzec ten dominował dotychczas w rokowaniach trójstronnych we Włoszech, zwłaszcza w latach 90. ubiegłego wieku i utrzymywał się jeszcze na początku 21 wieku. Jednakże około 2010 roku, jak wskazują badania, nastąpiła stopniowa decentralizacja polityczna i większość rządów regionalnych podjęła decyzję również o decentralizacji rokowań z udziałem regionalnych związków zawodowych i części pracodawców. W konkluzji autorzy stawiają pytanie o dalsze losy systemu zbiorowych stosunków pracy we Włoszech, w tym tendencji do ich instytucjonalizacji na poziomie regionalnym i ogólnokrajowym, możliwości wzajemnej współpracy organizacji pracowniczych i pracodawców obu sektorów: prywatnego i publicznego, zwłaszcza w kontekście braku realnego wpływu na ogólną strategię społeczno-polityczną i ekonomiczną kraju.